

цілісність, органічну взаємодію суб'єктів політики, інших елементів політичної дійсності.

Таким чином, інститути політичного транзиту входять до політичної системи суспільства, є інститутами участі в структурі громадянського суспільства і виконують функцію оформлення політичного транзиту в середині країни.

ГОЛОВЧЕНКО А. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри соціальних теорій

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ТА ІНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ В ПЕРІОД ОСТАННІХ ДВОХ ДЕСЯТИЛІТЬ

Впродовж станніх двох десятиліть в країнах Центрально-Східної Європи ознаменувалися подіями, які оцінюються різноманітно, але не можна заперечувати їх значущості в політичній і соціальній історії не тільки цих країн, а й в історії Європи вцілому. Становлення нової системи політичних відносин в країнах Центрально-Східної Європи має ряд особливостей, які недостатньо обумовлювати тільки якостями попередньої епохи. Вивчення позитивного і негативного досвіду інституціоналізації політичної демократії, її подальшої консолідації в країнах регіону становить інтерес з точки зору вироблення нових підходів.

Процес формування інституційної структури демократичного режиму в державах посткомуністичної Європи привертає увагу варіативністю форм і проявів. Вивчення національних моделей переходу до демократії ставить дуже важливе питання про адекватність вибору шляхів консолідації демократії, коли відбувається природне зіставлення цивілізаційних цінностей та їх відбір національними товариствами. Виходячи з припущення, що процес зародження і дозрівання демократії не обов'язково повинен бути однаковим і універсальним як у соціальному плані, так і з тимчасової протяжності, оскільки поведінка і дії політичних акторів у такий період в чималому ступені обумовлені комбінацією внутрішніх (ендогенних) і зовнішніх (екзогенних) факторів, угорський, польський, словацький і чеський досвід привертає особливу увагу.

Дослідження проблем виникнення, функціонування і ефективності впливу різних інститутів на економічну, політичну і управлінську діяльність займають значне місце в економічній, правовій, соціологічній та інших науках. За кордоном досить давно, а в Україні відносно недавно

сформувалась і розвивається наукова теорія, об'єктом дослідження якої є різні інституції, покликані забезпечити нормальне протікання і регулювання різноманітних соціально-економічних процесів в суспільстві.

Інституційному розвитку протягом останніх років у світовій та вітчизняній науці присвячується дедалі більше наукових праць. Світовий досвід проведення економічних реформ в державах з різним політичним устроєм, ідеологічними концепціями, моральними цінностями показав, що однією із основних складових їх успішного завершення є врахування інституційного фактора при здійсненні відповідних перетворень.

Одним із найбільш складних інститутів є регіон, який являє собою сукупність тісно пов'язаних відносно різних інституційних чинників, які забезпечують збалансований розвиток фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, інвестиційної, соціальної та інших систем регіону. У нашому випадку регіон Центрально-Східної Європи, де глибока інтеграція є як позитивним, так і негативним фактором. З одного боку, завдяки інтеграції були створені економічні зв'язки та фінансова залежність, що зробило багато країн з перехідною економікою сильно залежними від кризи на Заході. З іншого боку, інтеграція пом'якшила наслідки виведення великого капіталу, а виведення капіталу було руйнівною силою під час минулих криз, і крім того вона сприяла створенню більш зрілих інститутів і відповідних заходів у сфері внутрішньої політики і допомогла отримати найсильнішу міжнародну підтримку.

Ці два наслідки інтеграції (проаналізовані у доповіді про процес переходу Європейського банку реконструкції та розвитку за 2008 рік) особливо очевидні у фінансовому секторі. Фінансова інтеграція була важливою силою для довгострокового зростання в регіоні з перехідною економікою, і присутність стратегічних іноземних банків допомогла знизити вплив кризи.

Питання створення інвестиційного клімату, сприятливого як для національного, так і іноземного інвестора, є вельми актуальним, оскільки надходження інвестицій є одним із найголовніших чинників економічного зростання. Загальносвітовий обсяг потенційних прямих іноземних інвестицій стрімко зростає щороку. Протягом останнього десятиріччя за часткою надходжень регіон Центральної та Східної Європи посідає лідируючі позиції порівняно з іншими регіонами світу, передусім, завдяки доволі ефективному законодавчому і регуляторному середовищу, розвинутій інфраструктурі, динамічній фінансово-банківській системі, суттєвій підтримці національних агентств сприяння іноземним інвестиціям і торгівлі тощо .